

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 3371/2022
25.01.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Весне Субић, председника већа, Зорана Хаџића и Весне Мاستиловић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Драган Васић, адвокат из ..., против туженог ЈП „Електропривреда Србије“, са седиштем у Београду, чији је пуномоћник Сабахудин Тахировић, адвокат из ..., одлучујући о ревизијама парничних странака изјављеним против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 4407/21 од 21.04.2022. године, у седници одржаној 25.01.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈАЈУ СЕ, као неосноване, ревизије тужиоца и туженог изјављене против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 4407/21 од 21.04.2022. године.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П1 2472/20 од 11.05.2021. године, ставовима првим, другим, трећим, четвртим, петим, шестим, седмим, осмим и деветим изреке, усвојен је тужбени захтев и утврђено да су ништави уговори о обављању привремених и повремених послова, закључени између тужиоца и туженог, чији су бројеви и датуми ближе наведени у овим ставовима изреке. Ставом десетим изреке, утврђено је да је тужилац дана 04.05.2016. године засновао радни однос на неодређено време ради обављања послова „ББ“ код туженог ЈП „Електропривреда Србије“, Огранак Термоелектране и копови „Костолац“. Ставом једанаестим изреке, поништено је решење туженог од 25.07.2018. године којим је отказан ништав уговор о обављању привремених и повремених послова од 25.07.2018. године. Ставом дванаестим изреке, утврђено је да је тужиоцу дана 31.12.2018. године незаконито престао радни однос на неодређено време ради обављања посла „ББ“ код туженог, и то поништеним решењем од 25.07.2018. године којим је тужени отказао ништави уговор о обављању привремених и повремених послова, закључен дана 25.07.2018. године. Ставом тринаестим изреке, обавезан је тужени да тужиоца врати на рад. Ставом четрнаестим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу надокнади трошкове парничног поступка у износу од 480.750,00 динара са законском затезном каматом од дана наступања услова за извршење па до коначне исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 4407/21 од 21.04.2022. године, ставом првим изреке ,потврђена је првостепена пресуда у ставовима првом, другом,

трећем, четвртном, петом, шестом, седмом, осмом, деветом и четрнаестом изреке. Ставом другим изреке, преиначена је првостепена пресуда у ставовима десетом, једанаестом, дванаестом и тринаестом изреке, тако што је одбијен као неоснован тужбени захтев да се утврди да је тужилац засновао радни однос на неодређено време код туженог ЈП „Електропривреда Србије“ Огранак Термоелектране и копови Костолац, ради обављања послова „ББ“, почев од 04.05.2016. године, да се поништи као незаконито решење о отказу уговора о обављању привремених и повремених послова, као и тужбени захтев да се утврди да је тужиоцу незаконито престао радни однос дана 31.12.2018. године, истеком периода на који је закључен уговор о обављању привремених и повремених послова од 25.08.2018. године и да се обавезе тужени да тужиоца врати на рад.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац и тужени су благовремено изјавили ревизије, а тужилац и допуну ревизије, побијајући другостепену пресуду у ставу другом изреке, због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешне примене материјалног права и погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања, а тужени побијајући је у ставу првом изреке, због погрешне примене материјалног права.

Врховни суд је испитао побијану пресуду у смислу члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 2. ЗПП („Сл. гласник РС“, бр.72/2011...18/2020, у даљем тексту: ЗПП), па је утврдио да ревизије нису основане.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је по основу више закључених оспорених уговора о обављању привремених и повремених послова са туженим почев од 05.11.2014. године, па до престанка рада код туженог 31.12.2018. године, обављао послове „ББ“ у Огранку ТЕ КО Костолац. Тужилац је све време обављао исти посао, без обзира на то што је тужени оспореним уговорима мењао називе и опис послова. Тужиоцу је 31.12.2018. године престао радни однос због престанка потребе за обављањем послова према закљученом уговору о обављању привремених и повремених послова. Тужилац је послове код туженог обављао без прекида, а послови радног места „ББ“ су систематизовани Правилником о организацији и систематизацији послова туженог. Тужени је корисник јавних средстава.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су оценили да је тужилац у периоду на који се тужбени захтев односи обављао послове за којима је постојала стална потреба, па његово радно ангажовање има карактер радног односа, због чега оспорени уговори о обављању привремених и повремених послова представљају симуловане уговоре у смислу члана 66. Закона о облигационим односима, те су испуњени услови за њихову ништавост. Побијани уговори су закључени противно одредбама члана 197. Закона о раду по коме послодавац може за обављање послова који су по својој природи такви да не трају дуже од 120 радних дана у календарској години да закључи уговор о обављању привремених и повремених послова са незапосленим лицем, запосленим који ради непотпуно радно време до пуног радног времена и корисником старосне пензије, а према правилима из члана 198. истог закона. Осим тога, чланом 31. став 2. Закона о раду, радни однос на неодређено време прописан је као правило, из чега произлази да је рад ван радног односа и радни однос на одређено време изузетак чије трајање је ограничено, јер је условљено привременом потребом послодавца за обављањем послова који су привременог или повремениг карактера. Како је у овом случају послодавац право на закључење уговора о привременим и повременим пословима вршио противно циљу због кога је оно установљено, поступио је противно одредби члана 13. Закона о облигационим

односима. Из изложених разлога, првостепени суд је усвојио тужбене захтеве за утврђење ништавости уговора о обављању привремених и повремених послова, а другостепени суд у том делу потврдио првостепену пресуду.

Првостепени суд је затим утврдио да је тужилац засновао радни однос на неодређено време, због чега је поништио решење туженог од 25.07.2018. године, по коме је тужиоцу престао радни однос, имајући у виду да се радни однос на неодређено време може отказати само на законом прописан начин, што у овом случају није учињено, због чега је утврдио да је тужиоцу на незаконит начин престао радни однос на неодређено време и обавезао туженог да га врати на рад.

Одлучујући о жалби туженог, по делу жалбе који се односи на преображај радног односа, Апелациони суд у Београду је оценио да је првостепени суд погрешно применио материјално право јер је чланом 27е Закона о буџетском систему („Сл. гласник РС“, бр.54/09...118/21) прописано да корисници јавних средстава не могу заснивати радни однос са новим лицима, ради попуњавања слободних, односно упражњених радних места до 31.12.2020. године. Према правилима из члана 105. истог закона, ако су одредбе других закона, односно прописа у супротности са овим законом, примењују се одредбе овог закона. Како из садржине одредаба Закона о буџетском систему произлази да постоји забрана заснивања радног односа код корисника јавних средстава међу којима је и тужени, због тога се у овом случају не могу применити одредбе о прерастању радног односа заснованог на одређено време у радни однос заснован на неодређено време из члана 37. Закона о раду, с обзиром да су те одредбе супротне цитираним одредбама Закона о буџетском систему. Из тих разлога, првостепена пресуда је преиначена у ставу десетом изреке, а како нису били испуњени услови за преображај радног односа на одређено време у радни однос на неодређено време преиначена је ожалбена пресуда и у ставовима једанаестом, дванаестом и тринаестом изреке и тужбени захтев у овом делу одбијен, док је у преосталом делу жалба туженог одбијена и првостепена пресуда потврђена.

По оцени Врховног суда, супротно наводима ревизије туженог, правилно су нижестепени судови оценили да су у конкретном случају уговори о обављању привремених и повремених послова закључени противно одредби члана 197. став 1. Закона о раду, због чега су сви побијани уговори сходно одредби члана 103. Закона о облигационим односима ништави, а разлоге за овакву одлуку дате у нижестепеним пресудама, Врховни суд у потпуности прихвата.

По оцени Врховног суда, другостепени суд је правилно закључио да се у односу на туженог који је јавно предузеће и корисник јавних средстава, примењују одредбе о забрани заснивања радног односа из Закона о буџетском систему, и те одредбе овог закона су *lex specialis* у односу на одредбе Закона о раду, којима се прописују услови за преображај радног односа из одређеног на неодређено време. Наиме, Законом о буџетском систему, као и Законом о изменама и допунама Закона о буџетском систему (Службени гласник РС бр. 108/13...95/18), чланом 27 е став 34, прописано је да корисници јавних средстава не могу заснивати радни однос са новим лицима ради попуњавања слободних, односно упражњених радних места у периоду на који се тужбени захтев односи. Изузетно од одредбе става 34. радни однос се може засновати са овим лицима уз сагласност тела Владе, на предлог надлежног министарства, односно другог надлежног органа уз претходно прибављено мишљење министарства. Чланом 105. овог закона прописано је да, ако су одредбе других закона, односно прописа у супротности са овим законом, примењују се одредбе овог закона.

Имајући у виду да је тужени корисник јавних средстава, то се на њега по правилној оцени другостепеног суда односи забрана новог запошљавања, односно

заснивања радног односа мимо претходно прибављених сагласности надлежног органа, па су неосновани наводи ревизије тужиоца о погрешној примени материјалног права.

Правилно је одлучено и о накнади трошкова поступка на основу члана 153. ЗПП.

Из изложених разлога, Врховни суд је применом одредбе члана 414. став 1. ЗПП, одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Весна Субић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић